

Матковський С. О., Гринькевич О. С., Сорочак О. З., Гальків Л. І., Прокопович-Павлюк І. В. **Статистика підприємств** : навчальний посібник / За ред. С. О. Матковського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К., Алерта, 2013. – 560 с. (з додатками).

У навчальному посібнику підприємство розглядається як об'єкт статистичного вивчення і основне джерело офіційної статистичної інформації з оцінки стану та динаміки розвитку економіки країни.

З урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду висвітлено теоретичні та прикладні питання статистичного дослідження ресурсного забезпечення, витрат, результатів та ефективності діяльності підприємств.

Окремі розділи посібника присвячені вивченню базових інструментів статистики підприємств, а саме: реєстрів, вибірових обстежень підприємств, статистичних

класифікацій, показників статистичної звітності.

Методики оцінки та аналізу показників структурної і короткотермінової статистики ілюструються прикладами, які побудовані за даними статистичної та фінансової звітності умовного підприємства.

Для студентів і викладачів усіх економічних та управлінських спеціальностей, а також фахівців зі статистики, організації інформаційної діяльності у сфері управління, маркетингових досліджень і розробок, економічного та фінансового аналізу, які провадять дослідження та ухвалюють практичні рішення, що потребують інформаційно-статистичної підтримки.

S. Matkovskiy, O. Hrynkevych, O. Sorochak,

L. Halkiv, I. Prokopovych-Pavluyk.

M 343 Statistics of enterprises: textbook / Ed. by S. O. Matkovskiy – Kyiv: ALERTA, 2013. – 560 p. (with appendices).

ISBN ***

In the textbook an enterprise is defined as an object of statistical study and the main source of official statistical information from the assessment of the state and dynamics of a country's economic development. Taking into account domestic and foreign experience theoretical and applied questions of statistical research of resource provision, results and efficiency of enterprises' activity are highlighted. Individual chapters are dedicated to the study of basic instruments of statistics of enterprises, namely registers of enterprises and indicators of statistical reporting, sample surveys, and statistical classifications.

Methods and indicators of statistical assessment of resources, expenditures and results of enterprise's activity, their business activity are showed by examples of their calculation and analysis on the basis of statistical reporting data of a sample enterprise.

For students and the instructors of all economic and managerial specialties and also for specialists in statistics, organization of informational activity in the sphere of management, market investigations and developments, economic and financial analyses that carry out research and render practical decisions demanding informational and statistical assistance.

The first "Statistics of enterprises" textbook in the Ukraine for students of economic and managerial specialties.

UDK 311.42

BBK 60.6

УДК 311.42
ББК 60.6
М 343

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
як навчальний посібник для студентів
економічних спеціальностей вищих навчальних закладів.
Лист №1-4 (18-Г-1152 від 21.05.08)*

Рецензенти:

Н.О. Парфенцева – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри статистики Державної академії статистики, обліку та аудиту, заслужений діяч науки і техніки України;

Л.Г. Лінч – доктор економічних наук, професор, декан економічного факультету Волинського національного економічного університету імені Лесі Українки, завідувач кафедри економіки і підприємництва та інноваційної діяльності;

Г.І. Кіндрацька – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та аудиту Національного університету "Львівська політехніка".

**Матковський С.О., Гринькевич О.С., Сорочак О.З.,
Гальків Л.І., Прокопович-Павлюк І.В.**

М343 **Статистика підприємств : навчальний посібник / За ред. С.О. Матковського. –**
К., Алерта, 2013. – 560 с. (з додатками).

ISBN ***

У навчальному посібнику підприємство розглядається як об'єкт статистичного вивчення і основне джерело офіційної статистичної інформації з оцінки стану та динаміки розвитку економіки країни. З урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду висвітлено теоретичні та прикладні питання статистичного дослідження ресурсного забезпечення, витрат, результатів та ефективності діяльності підприємств. Окремі розділи посібника присвячені вивченню базових інструментів статистики підприємств, а саме: реєстрів, вибірко-вих обстежень підприємств, статистичних класифікацій, показників статистичної звітності.

Методики оцінки та аналізу показників структурної і короткотермінової статистики ілюструються прикладами, які побудовані за даними статистичної та фінансової звітності умовного підприємства.

Для студентів і викладачів усіх економічних та управлінських спеціальностей, а також фахівців зі статистики, організації інформаційної діяльності у сфері управління, маркетингових досліджень і розробок, економічного та фінансового аналізу, які проводять дослідження та ухвалюють практичні рішення, що потребують інформаційно-статистичної підтримки.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	9
----------------	---

ЧАСТИНА ПЕРША.

ВСТУП У СТАТИСТИКУ ПІДПРИЄМСТВ. МЕТОДОЛОГІЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. ПРЕДМЕТ, МЕТОДИ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ СТАТИСТИКИ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Предмет та основні завдання статистики підприємств.....	15
1.2. Підприємство як об'єкт статистичного вивчення. Поняття про підприємство як адміністративну та статистичну одиницю	20
1.3. Типологія статистичних одиниць.....	24
1.4. Загальна характеристика принципів, методів і форм статистичних обстежень підприємств.....	30
1.5. Система показників статистики підприємств	38
<i>Запитання для самоконтролю</i>	48
<i>Тести</i>	48
<i>Практичні завдання</i>	51

2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАТИСТИКИ ПІДПРИЄМСТВ. РЕЄСТРИ ТА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Види та джерела інформації у статистиці підприємств. Правові основи організації статистичних обстежень підприємств	52
2.2. Реєстри у статистиці підприємств.....	60
2.2.1. Адміністративні реєстри підприємств: ЄДРПОУ та Єдиний державний реєстр юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців	60
2.2.2. Реєстр статистичних одиниць та його складові: статистичний реєстр підприємств і реєстр фізичних осіб-підприємців	66
2.3. Статистична звітність підприємств. Система основних показників	75
<i>Запитання для самоконтролю</i>	81
<i>Тести</i>	82
<i>Практичні завдання</i>	85

3. ВИБІРКОВІ ОБСТЕЖЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Теоретичні основи вибіркового обстеження. Визначення необхідного обсягу вибірки	86
3.2. Способи формування вибірок.....	93
3.3. Похибки вибіркового обстеження підприємств	96
3.4. Невибіркові похибки в обстеженнях підприємств. Обробка не відповідає.....	101
3.5. Поширення результатів вибіркового обстеження на генеральну сукупність	106
3.6. Приклади застосування вибіркового методу у статистиці підприємств. Індикатори якості результатів обстеження	109
<i>Запитання для самоконтролю</i>	119
<i>Тести</i>	120
<i>Практичні завдання</i>	123

4. ГРУПУВАННЯ І КЛАСИФІКАЦІЇ У СТАТИСТИЦІ ПІДПРИЄМСТВ

4.1. Загальна характеристика групувань і класифікацій у статистиці підприємств.....	129
4.2. КВЕД та СКП – основа національної системи статистичних класифікацій. Взаємозв'язок із міжнародними стандартами	139
4.3. Визначення та правила класифікації видів економічної діяльності підприємства	144
<i>Запитання для самоконтролю</i>	150
<i>Тести</i>	150
<i>Практичні завдання</i>	154

ЧАСТИНА ДРУГА.

СТАТИСТИКА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

5. СТАТИСТИКА ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

5.1. Основні напрями та показники статистичного вивчення персоналу підприємств. Джерела інформаційного забезпечення	161
5.2. Первинні показники чисельності персоналу підприємств. Основні групування і класифікації	169

5.3. Показники середньої кількості персоналу підприємств	177
5.4. Статистичний аналіз руху персоналу підприємств	186
5.5. Показники ресурсів робочого часу та їх використання. Статистика трудових конфліктів	190
5.6. Показники рівня і динаміки продуктивності праці	200
<i>Запитання для самоконтролю</i>	211
<i>Тести</i>	212
<i>Практичні завдання</i>	216

6. СТАТИСТИКА АКТИВІВ ТА ІНВЕСТИЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ.

6.1. Склад активів підприємств та основні напрями їх статистичного вивчення. Джерела інформаційного забезпечення	222
6.2. Статистичне вивчення необоротних активів підприємств	232
6.2.1. Оцінка та склад необоротних нематеріальних активів підприємств	232
6.2.2. Поняття, класифікація та види оцінки основних засобів підприємств	235
6.2.3. Баланси основних засобів і показники їх аналізу	243
6.3. Статистичне вивчення оборотних активів підприємств	250
6.4. Склад і показники статистики інвестицій підприємств	257
<i>Запитання для самоконтролю</i>	263
<i>Тести</i>	264
<i>Практичні завдання</i>	270

7. СТАТИСТИКА ЕНЕРГЕТИЧНОГО ТА ВИРОБНИЧОГО УСТАТКУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

7.1. Склад і класифікація силового устаткування	274
7.2. Одиниці вимірювання і види потужностей двигунів. Обчислення енергетичної потужності підприємства	276
7.3. Якісні показники енергогосподарства	281
7.4. Склад і класифікація виробничого устаткування підприємств	285
7.5. Оцінка кількості одиниць, потужності і стану виробничого устаткування	287

7.6. Статистика фондів часу роботи устаткування	291
7.7. Показники використання виробничого устаткування підприємств.....	293
<i>Запитання для самоконтролю</i>	304
<i>Тести</i>	305
<i>Практичні завдання</i>	307

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

СТАТИСТИКА ВИРОБНИЦТВА І РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

8. СТАТИСТИКА ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ. ВИТРАТИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
8.1. Основні напрями та показники статистичного вивчення витрат підприємств. Джерела інформаційного забезпечення	312
8.2. Склад операційних витрат підприємств з реалізованої продукції. Групування витрат в економіці і статистиці підприємств.....	316
8.3. Статистика витрат підприємств на оплату праці	325
8.3.1. Первинні показники статистичного вивчення витрат підприємств на оплату праці	325
8.3.2. Показники рівня і динаміки заробітної плати персоналу підприємств. Середня та мінімальна заробітна плата.....	334
8.4. Статистичне вивчення матеріальних витрат. Матеріаломісткість продукції.....	341
8.5. Статистика інноваційної діяльності підприємств. Витрати та результати інноваційної діяльності	347
8.5.1. Поняття і різновиди інноваційної діяльності та інновацій у статистиці підприємств	347
8.5.2. Первинні показники оцінки та аналізу інноваційної діяльності підприємства. Організація їх статистичного вивчення.....	352
8.5.3. Узагальнені показники інноваційної діяльності та інноваційного потенціалу підприємств.....	354
<i>Запитання для самоконтролю</i>	360

7.6. Статистика фондів часу роботи устаткування	291
7.7. Показники використання виробничого устаткування підприємств.....	293
<i>Запитання для самоконтролю</i>	304
<i>Тести</i>	305
<i>Практичні завдання</i>	307

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

СТАТИСТИКА ВИРОБНИЦТВА І РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

8. СТАТИСТИКА ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ. ВИТРАТИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
8.1. Основні напрями та показники статистичного вивчення витрат підприємств. Джерела інформаційного забезпечення	312
8.2. Склад операційних витрат підприємств з реалізованої продукції. Групування витрат в економіці і статистиці підприємств.....	316
8.3. Статистика витрат підприємств на оплату праці.....	325
8.3.1. Первинні показники статистичного вивчення витрат підприємств на оплату праці	325
8.3.2. Показники рівня і динаміки заробітної плати персоналу підприємств. Середня та мінімальна заробітна плата.....	334
8.4. Статистичне вивчення матеріальних витрат. Матеріаломісткість продукції.....	341
8.5. Статистика інноваційної діяльності підприємств. Витрати та результати інноваційної діяльності	347
8.5.1. Поняття і різновиди інноваційної діяльності та інновацій у статистиці підприємств	347
8.5.2. Первинні показники оцінки та аналізу інноваційної діяльності підприємства. Організація їх статистичного вивчення.....	352
8.5.3. Узагальнені показники інноваційної діяльності та інноваційного потенціалу підприємств.....	354
<i>Запитання для самоконтролю</i>	360

<i>Тести</i>	361
<i>Практичні завдання</i>	366

9. СТАТИСТИКА ВИРОБНИЦТВА І РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

9.1. Завдання та інструменти статистичного вивчення виробництва і реалізації продукції. Організація інформаційного забезпечення	370
9.2. Групування продукції у статистиці підприємств	377
9.3. Міжгалузеві показники продукції підприємств	381
9.4. Статистичне вивчення продукції підприємств різних видів економічної діяльності	390
9.4.1. Статистика продукції промисловості	390
9.4.2. Статистика продукції сільського господарства	392
9.4.3. Види та показники продукції будівництва	397
9.4.4. Види та показники продукції інших видів економічної діяльності	400
9.5. Статистичне вивчення динаміки виробництва та реалізації продукції	406
9.6. Інтегральний індекс виробництва продукції	414
9.7. Індекс надходження нових замовлень та індекс обороту продукції	421
9.8. Статистична оцінка якості продукції підприємств	427
9.9. Статистична оцінка конкурентоспроможності продукції підприємств	435
<i>Зпитання для самоконтролю</i>	442
<i>Тести</i>	443
<i>Практичні завдання</i>	447

10. СТАТИСТИКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ І ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

10.1. Основні напрями статистичного вивчення фінансових результатів і фінансового стану підприємств. Джерела інформаційного забезпечення	450
10.2. Показники фінансового стану підприємств	453
10.2.1. Економічна оцінка балансу. Агрегований аналітичний баланс	454
10.2.2. Показники фінансової стійкості	456

Зміст

10.2.3. Показники ліквідності та платоспроможності.....	462
10.3. Показники ділової активності підприємств	468
10.4. Показники фінансових результатів діяльності підприємств.	475
10.5. Показники ефективності діяльності підприємств. Рентабельність.....	481
<i>Запитання для самоконтролю</i>	490
<i>Тести</i>	490
<i>Практичні завдання</i>	494

11. СТАТИСТИКА РИНКОВОЇ КОН'ЮНКТУРИ

11.1. Поняття ринкової кон'юнктури. Завдання і показники її статистичного вивчення.....	496
11.2. Інформаційні джерела статистичної оцінки ринкової кон'юнктури. Обстеження ділової активності підприємств.	499
11.3. Статистична оцінка ринкової ситуації	505
11.4. Оцінка та аналіз потенціалу ринку.....	509
11.5. Аналіз пропорційності, тенденцій і циклічності розвитку ринку.....	512
11.6. Статистика пропозиції та купівельного попиту.....	514
<i>Запитання для самоконтролю</i>	521
<i>Тести</i>	521
<i>Практичні завдання</i>	524

ДОДАТКИ

1. Перелік національних (державних) статистичних класифікацій (класифікаторів), які використовуються у вивченні діяльності підприємств (витяг).....	526
2. Класифікація організаційно-правових форм господарювання (витяг).....	529
3. Статистична інформація на замовлення	532
4. Перелік сайтів основних статистичних організацій світу	534

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ТА ІНШИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ	536
ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК	544